

VAASA – SUOMEN AURINKOISIN KAUPUNKI

Kaupungin mainoskampanja oli aikoinaan niin tehokas, että me vaasalaiset olemme edelleen vahvasti sitä mieltä, että Vaasa on Suomen aurinkoisin kaupunki

Sydänleikkaustoiminnasta on tehty tieteellistä tutkimusta aktiivisesti

► Suomen aurinkoisimmasta kaupungista voidaan kiistellä ja etsiä vastausta tilastoista. Väitteelle oli aikaisemmin jopa perusteita, mutta Ilmatieteenlaitoksen nettisivujen mukaan näytön aste on hieman laskenut. Vaasasta ei muuten enää Ilmatieteenlaitoksen nettisivujen mukaan rekisteröidä aurinkoisia päiviä. Se on katsottu turhaksi, koska Vaasassa paistaa niin usein aurinko. Vaasan keskussairaalan rekrytointi-ilmoituksessa luvataan hyvää ja kaunista. Tämä pätee myös anestesiaklinikan toimintaan. Se tarjoaa kaksikielisen

ja kansainvälisen työyhteisön sekä erinomaiset mahdollisuudet kehittyä ja kouluttautua. Meillä on myös hyvät mahdollisuudet EVO-rahoituksella tuettuun tutkimustyöhön. Lisäksi tarjoamme kilpailukyisen palkan, viihtyisän ja kannustavan työilmapiirin sekä uutta teknologiaa kehitysprojekteineen. Työn ohessa on tarjolla kulttuuria, urheilua ja yliopistoja. Nämä ja paljon muuta Suomen aurinkoisimmassa ympäristössä!

Vaasan sairaanhoitopiiri tarjoaa arkityöhön noin 166 000 asukkaan väestöpohjan ja hyvän yhteistyön Tampereen yliopistollisen sairaalan kanssa osana sen ERVA-aluetta. Yhteistyö entisessä laajuudessaan TAYS:n kanssa on kuitenkin päättyessä sairaanhoitopiiriin siirtyessä TYKS:n ERVA-alueelle todennäköisesti jo vuoden 2012 aikana.

Vaasan keskussairaalan anestesiaoosasto

Anestesiaosasto vastaa tällä hetkellä kahdentoista leikkaussalin päivittäisestä toiminnasta. Näistä 3–4 salissa hoidetaan päiväkirurgisia potilaita. Lisäksi anestesiaosaston toimintaan kuuluu preoperatiivinen poliklinikatoiminta, ns. ulkotyöt (röntgen, kardioversiot, ECT), kipupoliklinikka, teho-osasto ja kaksi heräämöhö. Elektiiivisille, päivystys- ja päiväkirurgisille potilaille on 12-paikkainen heräämöhö, lisäksi päiväkirurgisille potilaille on 8-paikkainen heräämöhö.

Leikkaus- ja anestesiatoiminta on monipuolista. Sairaalassamme tehdään muun muassa avosydän- ja lihavuuskirurgiaa. Vuonna 2011 Vaasan keskussairaalassa tehtiin yhteensä 7948 leikkausta, joista päivystysleikkauksia oli 1954.

Suomen aurinkoisin sairaala ja Suomen parhaat näköalat.
Kuva VKSn arkisto

Anestesiaosaston ylilääkärinä toimii Markku Virkkilä. Työvoimatilanne on hyvä, sillä viroissa on erikoislääkäreitä 15. Lisäksi meillä työskentelee kaksi erikoistuvaa lääkäriä ja kolme keikkailevaa erikoislääkäriä. Taulukossa 1 on esitetty erikoislääkäreidemme erikoistumispaikkakunnat. Erikoislääkäreistä kahdeksan on toiminut ennen erikoistumistaan apulais- tai sairaalalääkärinä Vaasan keskussairaalan anestesiaosastolla. Kahdeksan heistä on kotoisin entisen Vaasan läänin alueelta, ja viimeksi tulleista neljästä kolme on vaasalaisia ja yksi Mustasaaresta. Anestesiaosaston hyvän maineen lisäksi Vaasaan vetää kaupunki ja asuinympäristö. Lääkärikunta on ollut hyvin pysyvää.

Anestesiaosastolla toteutuu varsin hyvin se mitä rekrytointi-ilmoituksessa luvataan. Taulukossa 2 on esitetty, mitä kaksikielisyys ja monikulttuurisuus tarkoittavat sairaalassamme. Päivittäisessä työssä on aivan normaalia, että leikkaussalissa puhutaan sulassa sovussa sekaisin molempia kotimaisia kieliä. Ainoa sääntö on, että potilaalle puhutaan hänen äidinkieltään.

Vaasalaisen anestesiologian Grand Old Man

Vaasan keskussairaalan anestesia-toiminnasta kertominen on mahdollista ilman omaa kappaletta Lauri Haapaniemestä, joka on kirjoittanut mielenkiintoisen artikkelin SAY:n 50-vuotishistoriikkiin Untako vain? Artikkelissa Lauri kertoo töiden aloittamisesta Vaasassa. "Aloittaessani 1.8.1968 olin samalla kertaa apulaislääkäri, erikoislääkäri ja ylilääkäri anestesiassa." Lauri Haapaniemi jäi ylilääkärin virasta eläkkeelle 1995, mutta jatkoi vielä useita vuosia kivunhoidon konsulttina.

Lauri on ollut anestesiologian uranuurtaja. Hänen aikanaan puudutusten käyttö anestesiamuotona moninkertaistui. Hän valmisti itse epiduraalineauloja apunaan paikallinen kelloseppä. Vielä pitkään Laurin

Vaasa – faktaa ja numeroita

- Perustettu 1606, Kaarle IX
- Palo 1852, minkä jälkeen rakennettiin nykyiselle paikalleen
- Asukkaita n. 60000
- äidinkielenä suomi 69%, ruotsi 25% ja muu 6%
- Rantaviivaa 409 km
- mannerrantaa 80 km
- Vuoden keskilämpötila 3,4 °C (2010)
- kylmin kuukausi tammikuu (-10,3°C)
- lämpimin heinäkuu (19,6°C)

siirryttyä jo eläkkeelle leikkaussaleista löytyi hänen laatimiaan taulukoita epiduraalipuudutuksissa käytettävistä puuduteannoksista. Vuonna 1999 SAY myönsi Lauri Haapaniemelle järjestyksessään kuudennen Pro Anaesthesia Fennica -palkinnon.

Päiväkirurginen yksikkö

Päiväkirurgia on hallinnollisesti itsenäinen yksikkö. Toiminnasta vastaa osastonylilääkäri Tuula Vuorialho. Kuluneen vuoden 2011 aikana päiväkirurgisia leikkauksia tehtiin 3264, joka on 55% sairaalan kaikista elektiiivisistä leikkauksista. Päiväkirurgian toiminta on monipuolista ja uusia hoitokäytäntöjä otetaan ennakkoluulottomasti käyttöön. Laparoskooppiset sappileikkaukset aloitettiin päiväkirurgisina vuonna 1998. Olkapää- ja sappileikkauksia sekä fundoplikaatioita on tehty päiväkirurgisina toimenpiteinä jo vuosia.

Henkilökunta on ammattitaitoista ja ammattiosaamista pidetään yllä aktiivisesti. Vuonna 2011 lähes koko päiväkirurgian henkilökunta osallistui yhdessä IAAS:n konferenssiin Kööpenhaminassa ja järjesti samalla ohjelmaa Kööpenhaminan pelastuslaitokselle.

Päiväkirurgista toimintaa ollaan laajentamassa. Sairaalaan on rakenteilla uusi kuusi leikkaussalia

Perinteisesti Vaasassa on kokeiltu, koekäytetty ja hankittu käyttöön ajanmukaiset apuvälineet. Tomi Sarkkinen (oikealla seisomassa) demonstroi koekäytössä olevan ultraäänilaitteen käyttöä.

käsittävä päiväkirurginen yksikkö, jonka on määrä valmistua vuoden 2013 syksyyn mennessä.

Sydänleikkaustoiminta

Vaasan keskussairaalassa tehdään avosydänkirurgiaa ainoana keskussairaalana Suomessa. Toiminta alkoi Vaasassa vuonna 1994, jolloin thoraxkirurgeja oli kaksi, kun heitä tänään on vain yksi, parhaimmillaan neljä. Perfuusiotaitoisia anestesia-lääkäreitä oli toimintaa aloitettaessa kolme ja nyt kuusi.

Tähän mennessä Vaasassa on leikattu yli 5000 sydänpotilasta. Leikkausmääriltään huippuvuosi oli 2004, jolloin leikkauksia tehtiin 422. Vuonna 2010 sydänleikkauksia tehtiin 154 (ohitusleikkauksia 70%, ohitus

+ läppä 14%, läppä 15%, muu 1%). Vuonna 2011 sydänleikkauksia tehtiin 188. Sydänleikkaustoiminta antaa erikoistuville lääkäreille erinomaisen mahdollisuuden tutustua sydänleikkauspotilaiden hoitoon leikkaussalissa ja teho-osastolla.

Sydänleikkaustoiminnasta on tehty tieteellistä tutkimusta aktiivisesti. Thoraxkirurgit Juha Nissinen ja Pertti Lopenen ovat tehneet väitöskirjansa Vaasan keskussairaalan potilasaineistosta. Lisäksi osa anestesioologi Riikka Rimpiläisen väitöskirjan aineiston potilaista oli Vaasassa leikattuja. Perfuusio toiminnan pitkäaikainen vastuulääkärimme Jan-Ola ”Janne” Wistbacka nimitettiin vuonna 2011 Oulun yliopiston anesthesiologian dosentiksi. Janne on paitsi tehnyt ansiokasta tutkimustyötä myös kehittänyt hoitomenetelmiä sydänanestesiaan ja perfuusioon liittyen. Hän on laajasti arvostettu kollega, joka usein keventää anesthesiakanslian tunnelmaa esittämällä YouTubesta tilanteeseen sopivia pätkiä Monty Pythonin tuotannosta.

Teho-osasto

Vuonna 2007 Vaasassa juhlittiin näytävästi teho-osaston 40-vuotista taivalta. Vaasan keskussairaalan tehohoito koki suuren muutoksen vuonna 2009, kun tehohoidon ylilääkäri Pentti Kairi jäi eläkkeelle. Kairi toimi teho-osaston osastonlääkärinä ja ylilääkärinä vuosina 1991–2009. Hänen ansionsa teho-osaston ja tehohoidon kehittäjänä ovat kiistattomat. Teho-osaston lääkärin kansliaa kutsutaan vielä vuosia Pentin kansliaksi.

Teho-osaston ylilääkärinä on vuodesta 2009 toiminut Simo-Pekka Koivisto. Vuodesta 2010 lähtien teho-osastolla on ollut ylilääkärin viran lisäksi apulaisyylilääkärin virka.

Teho-osaston seitsemällä potilaspaikalla oli viime vuonna 511 hoitojaksoa ja hoitopäiviä kertyi yhteensä 1310.

Teho-osaston MET-toiminta käynnistettiin vuonna 2011. Yhdeksän kuukauden pilotoinnin aikana MET-hälytyksiä kertyi 141 ja niiden seurauksena tehohoitoon siirtyi 20 potilaista. Tänä vuonna toiminnan on tarkoitus vakiintua osaksi teho-osaston toimintaa.

Erikoistuvana lääkärinä Vaasassa

Vaasan keskussairaalan anestesia-klinikassa työskentelee tällä hetkellä kaksi erikoistuvaa lääkärinä. Klinikassa on yksi anestesiaan erikoistuvan virka ja sijaisuuksia 2–3 erikoistuvalla lääkärillä. Amanuenssisesonkien aikaan klinikassa on ollut yhtä aikaa 2–3 amanuenssia. Kesäsjaisina on tavallisesti ollut 1–2 lääketieteen kandidaattia.

Turun yliopiston kanssa on koulutus sopimus, jonka seurauksena kliinisen vaiheen opiskelijoita oli meillä harjoittelussa viime syksynä parin viikon jaksolla neljä. Opiskelijoilla on opetuksesta vastaava ohjaaja, joka suunnittelee harjoittelujakson ja ohjaa opiskelijoita ryhmänä. Harjoittelujakson aikana jokaisella on lisäksi oma nimetty erikoislääkäri, jonka työtä he seuraavat. Tämän erikoislääkärin ohjauksessa tehdään myös toimenpiteet ja laaditaan perusanestesiologiaan liittyvä esitelmä. Klinikamme on saanut hyvää palautetta opetusmyönteisestä ilmapiiristä.

Päivätyössä erikoistuvilla lääkäreillä on aina nimetty erikoislääkäri, joka toimii tarvittaessa apuna ja konsulttina. Hankalissa tilanteissa ei jää yksin. Erikoistuville lääkäreille on myös oma nimetty tutor, jonka kanssa laaditaan oppimistavoitteet ja käydään säännöllisin välein kehityskeskustelu. Lisäksi tutorilta saa ohjausta työn tekniseen suorittamiseen. Hyvänä mentorina tutor tuntee erikoistuvan oppimisvaiheet.

Allekirjoittanut on ollut klinikassa erikoistuvana kymmenen kuukautta. Kahdeksan kuukauden jälkeen

Erikoislääkäreiden erikoistumispaikat	
Oulu	6
Helsinki	4
Tarto (Viro)	2
Turku	1
Tromssa (Norja)	1
Uumaja (Ruotsi)	1

Taulukko 1. (15 erikoislääkärinä)

tutorini muistutti, että olen erikoistumisen vaiheessa, jossa tilastollisesti erikoistuvat lääkärit tulevat vaaralliseksi. Tuolloin luullaan liikoja omasta osaamisesta. Kohdallani tämä kokemus jäi onneksi toteutumatta. Totuushan on, että lääkärin tulee aina olla nöyrä työssään oman osaamisen rajallisuuden ja taitojen suhteen. Jos työssä alkaa tuntua rubor, calor, tumor, dolor, niin viimeistään tällöin on syytä kutsua paikalle tutor, ettei kehity functio laesa.

Klinikamme työnkuva on monipuolista ja vaihtelevaa. Erikoistuvan lääkärin kouluttautuminen ja oppimistavoitteet huomioidaan hyvin. Työnkuvaan voi itse vaikuttaa sijoitustoivein. Myös erikoistumiseen kuuluvien reunalpalveluiden tekeminen on helposti sovittavissa ja yhteistyö muiden klinikoiden kanssa toimii hienosti.

Työn kuormittavuus on oppimisen kannalta kohtuullista. Erikoistuva lääkäri vastaa yleensä päivittäin 1–2 leikkaussalin anestesiasta. Päivätykset jaetaan tasan erikoistuvien ja erikoislääkärien kesken, jolloin etupäivystyksiä kertyy kuukaudessa 2–3 ja takapäivystyksiä 2–4. Ilman aikaisempaa anestesiakokemusta klinikkaan tuleva alkaa päivystää noin kuuden viikon orientoivan jakson jälkeen. Ensimmäiset päivystykset tehdään yhdessä erikoislääkärin kanssa.

Klinikan yhteishenki on erinomainen. Anestesiatoimintaa hoidetaan

Potilaalle puhutaan hänen äidinkieltään

yhtenä tiiminä. Jos toimenpiteissä tulee päällekkäisyyksiä, vapaana olevalta kollegalta saa apua. Hoito-henkilökunta on osaavaa ja heiltä saa arvokasta oppia käytännön työhön. Joskus neuvot tulevat ennakkoidusti. Kerran leikkaushoitaja kysyi minulta ottaessani pöydältä epiduraalinea-laa, pitäisikö soittaa takapäivystäjäl-le. En tiedä vapisivatko käteni, mutta kysymys oli sävyiltään kannustava. Takapäivystäjää ei tarvittu.

Vajaan vuoden työskentely anestesiolla on tuonut varmuutta tekemiseen. Uusia toimenpiteitä ja tekniikoita riittää opeteltavaksi. Vaasan keskussairaalan monipuoli-nen leikkaus- ja anestesiatoiminta mukaan lukien sydänkirurgia ja lihavuusleikkaukset antavat erikois-tuvalle lääkäriille hyvät perustaidot ennen yliopistosairaalaan siirtymistä.

Erikoistumisalana anestesiologia ja tehohoito on kiehtova, haasta-va ja monipuolinen. Hong Kong Medical Journal'ssa vuonna 2001 julkaistussa kyselytutkimuksessa

anestesiologiaan erikoistuvat lääkärit toivat esiin puutteita ohjauksessa, seniorituessa, yhteistyössä ja kom-munikoinnissa kirurgien kanssa sekä kyllästymisen tunteen ja alan huonon imagon. Näihin puutteisiin ei allekir-jottanut voi yhtyä, ei edes kirurgien kanssa kommunikoinnin osalta.

Työhönsä saa vaikuttaa

Osastollamme on seinät leveällä ja katto korkealla. Jokaisella on mah-dollisuus vaikuttaa työnkuvaansa oman kiinnostuksensa mukaisesti. Perinteisesti Vaasassa on kokeiltu uusia tuotteita ja menetelmiä. Leikkaus- ja teho-osaston laitekanta on ajanmukaista, sillä mm. ultraääni-laitteita ja videolaryngoskooppeja on käytössämme useita. Vaasan keskus-sairaalan anestesia- ja teho-osastolle tulee paperiversiona yhteensä yli 15 anestesiologian tai tehohoidon lehteä. Perinteisesti olemme yhdessä tilanneet vielä Tekniikan Maailman ja Suomen Kuvalehden keventämään tunnelmaa.

VSHP:n väestön, VKS:n koko henkilökunnan ja VKS:n anestesia lääkärien äidinkielten jakauma

Äidinkieli	VSHP	VKS:n koko henkilökunta	VKS:n anestesia lääkärit
ruotsi	51 %	46 %	22 %
suomi	45 %	52 %	61 %
muu	6 %	2 %	17 %
viro			11 %
arabia			6 %

Taulukko 2. Tilanne 1.1.2012

Anestesiaosastomme henkeä kuvaa hyvin parin vuoden takaisen kesäsijaisemme kommentti kesän lo-pulla. Kesäsijaisemme totesi olevansa epävarma, pitääkö anestesiologiasta siksi, että se on mielenkiintoista ja mukavaa vai siksi, että osastollamme on niin hauskaa. ■